

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2023 m. d. nutarimo Nr.
redakcija)

DIEVENIŠKIŲ ISTORINIO REGIONINIO PARKO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dieveniškių istorinio regioninio parko nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Dieveniškių istorinio regioninio parko (toliau – regioninis parkas) steigimo tikslus, išskirtinę vertę, etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstus reikalavimus, valdymo, apsaugos ir tvarkymo organizavimo ypatumus.

2. Veiklą regioniniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kultūros paveldo objektų tipiniai ir individualūs apsaugos reglamentai, Nuostatai. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse Nuostatų reikalavimai taikomi, kiek jie neprieštarauja kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantiems dokumentams.

3. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

3.1. **Apžvalgos aikštelė (regykla)** – vieta, iš kurios atsiveria panoraminis kraštovaizdis ir kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti pastatytas apžvalgos bokštas.

3.2. **Atokvėpio vieta** – trumpam poilsiui be nakvynės skirta vieta, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų.

3.3. **Dvaro (palivarko) sodyba** – dvaro (palivarko) teritorijos dalis, kurią sudaro istoriškai susiformavęs vientisas žemės plotas su visais jame esančiais įvairios paskirties statiniais ir želdiniais, vandens telkiniais, mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais, dailės kūrinių, taip pat visų nurodytų statinių liekanomis, sudarančiomis teritorinį, funkcinį ir architektūrinį vienetą.

3.4. **Kraštovaizdžio estetinė vertė** – bendraisiais estetikos kriterijais išreiškiamos natūraliai susiformavusio ir natūralų pobūdį išlaikiusio ir (ar) žmogaus veiklos sukurto ir jo sambūvį su aplinka atspindinčio kraštovaizdžio savybės, apimančios kraštovaizdžio vaizdingumą, emocinį suvokimą, kompozicinę sandarą, meninę kokybę.

3.5. **Lankomi objektai** – paveldo objektai, kiti saviti kraštovaizdžio objektai ir kompleksai, savitų reiškinių vietos.

3.6. **Mažieji kraštovaizdžio architektūros elementai** – informaciniai skydai, stendai, nuorodos, ženklai ir riboženkliai; šiukšliadėžės; suolai, stalai, dviračių stovai, sūpynės, laipynės, dekoratyvinės skulptūros, šviestuvai, stebėjimo įrenginiai (žiūronai, teleskopai, kameros); atraminės sienelės, tvorėlės, platformos, pakylės; laiptai, lieptai, tilteliai, pavėsinės, laužavietės, kiti teritorijos vientiso stiliaus tvarkymo ir puošybos objektai.

3.7. **Mokomasis takas** – edukacinis pėsčiųjų takas, kuriame pateikiant mokomąją ir (ar) aiškinamąją informaciją mokoma suvokti ekosistemą, jos elementų tarpusavio ryšius, gamtos vertybes ir reiškinius, gamtinius procesus. Šalia mokomojo tako gali būti įrengta informacinių skydų ir (ar) stendų, rodyklių, riboženklių, atraminių sienelių, tvorelių, laiptų, lieptų, tiltelių, suolų, vertybėms apžvelgti ir (ar) stebėti skirtų nesudėtingų statinių, prietaisų ir (ar) įrenginių.

3.8. **Pažintinis takas** – pėstiesiems, nemotorinių transporto priemonių naudotojams ar žirgų turizmui įrengtas takas, skirtas susipažinti (aplankyti) su lankomais objektais, savitais regionais; šalia jo gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų.

3.9. **Poilsiavietė** – laikinai apsisotiti be nakvynės skirta teritorija, kurioje gali būti įrengiama mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, laužaviečių, automobilių stovėjimo aikštelė.

3.10. **Rekreaciniai pastatai** – viešbučių ir poilsio paskirties pastatai, kuriuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos (poilsio, nakvynės, svečių namai, viešbučiai, kempingai, moteliai, turizmo centrai ir bazės, vasarnamiai), ir gydymo paskirties pastatai (sanatorijos, sveikatingumo kompleksai).

3.11. **Stovyklavietė** – poilsiui su nakvyne skirta teritorija, kurioje gali būti įrengta mažųjų kraštovaizdžio architektūros elementų, taip pat gali būti teikiama turistinės stovyklos paslauga.

3.12. **Tradicinė etnografinio regiono architektūra** – etnografiniame regione susiformavusi teritorinė, erdvinė struktūra, kuriai būdingas tam tikras sodybų planas, apželdinimas, saviti pastatai, jų statybos principai, tradicinės statybos ir apdailos medžiagos ir spalvos, ryšys su kraštovaizdžiu.

3.13. Kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme, Saugomų teritorijų, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, Lietuvos Respublikos statybos, Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio, Lietuvos Respublikos miškų, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymuose.

II SKYRIUS

REGIONINIO PARKO STEIGIMO TIKSLAI IR IŠSKIRTINĖ VERTĖ

4. Regioninio parko steigimo tikslai:

4.1. išsaugoti vertingiausius Dieveniškų krašto gamtinius objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas, savitą Dieveniškų kraštui būdingą gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, vertingas (tipiškas ir unikalias) ekosistemas, juos tvarkyti ir racionaliai naudoti;

4.2. išsaugoti biologinę įvairovę, ekosistemų stabilumą, sudaryti sąlygas vykdyti taikomuosius kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių apsaugos ir kitose srityse;

4.3. puoselėti regioninio parko išskirtinę vertę propaguojančią edukacinę, muziejinę ir kultūrinę veiklą, propaguoti Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono etnokultūros tradicijas (statybos, amatų, nematerialaus paveldo);

4.4. sudaryti sąlygas pažintinio turizmo plėtrai, propaguoti ekologinę žemdirbystę;

4.5. plėtoti visuomenės ekologinį ir gamtosauuginį švietimą;

4.6. atkurti sunaikintus, pažeistus gamtinius kompleksus ir objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas.

5. Regioninio parko išskirtinę vertę formuoja:

5.1. kraštovaizdžio savitumas ir įvairovė: Dieveniškių krašte, nepaliestame paskutinio (Nemuno) ledyno, vyrauja kultūrinis kaimo kraštovaizdis, išlaikęs režinės žemėvaldos struktūrą, susiformavusią po Valakų reformos; tipiškas priešpaskutinio (Medininkų) ledyno suformuotas reljefas, kuriam būdingos stambios plokščiaviršūnės kalvos lėkštais šlaitais, erdvios lomos, gargždingos dirvos;

5.2. negyvosios gamtos vertybės: priešpaskutinio (Medininkų) ledyno palikti reti Lietuvos geologinio paveldo dariniai – Stakų konglomeratų luistai; rieduliai – Moko, Užkeiktos svodbos, Jankelio ir Jankeliuko, Poškonų, Kalvių akmenys; Gaujos upė su intakais;

5.3. gyvosios gamtos vertybės: itin turtingas retų rūšių Gaujos upės slėnis su natūralia upės vaga ir senvagėmis, natūraliomis paupio pievomis, kur aptinkamos didžiojo auksinuko (*Lycaena dispar*), šiaurinio auksinuko (*Lycaena helle*), auksuotosios šaškytės (*Euphydryas aurinia*), rudakio satyriuko (*Coenonympha hero*), ovaliosios geldutės (*Unio crassus*) ir žvilgančiosios riestūnės (*Hamatocaulis vernicosus*) populiacijos, tik pietrytinėje Lietuvos dalyje aptinkamos kalninės arnikos (*Arnica montana*), vienas rečiausių gegužraibinių šeimos augalų Lietuvoje kardalapis garbenis (*Cephalanthera longifoli*), Stakų ir Grybiškių ažuolai.

5.4. savitas kultūros paveldas: ypač vertingi Poškonų, Žižmų ir Rimašių, taip pat Dailidžių, Dainavėlės ir kiti gatviniai kaimai su gerai išlikusia raiškia režine žemėvalda, Dieveniškių miestelis ir jo pakraštyje esanti koplytėlė (vad. Švedų koplyčia), XVII a. pr. Norviliškių palivarko sodybos pastatų kompleksas, Poškonų, Stakų, Didžiulių, Dieveniškių ir Senųjų Miežonių pilkapynai, unikali Dieveniškių šnekta;

5.5. Dzūkijos (Dainavos) etnografiniam regionui būdingos tradicijos: kaimo statinių architektūros ir planavimo savitumas, amatų tradicijos, kalendorinės šventės.

III SKYRIUS

APSAUGOS, ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI VIŠOSE REGIONINIO PARKO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

6. Regioninio parko apsaugos ir tvarkymo ypatumai, veiklos reglamentavimas, etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįsti reikalavimai siejami su funkcinio prioriteto zonomis, nustatytomis regioninio parko planavimo schemoje (ribų plane), ir kraštovaizdžio tvarkymo zonomis, nustatytomis regioninio parko planavimo schemoje (tvarkymo plane). Kraštovaizdžio tvarkymo zonose teritorijos naudojamos ir apsauga reguliuojama vadovaujantis Saugomų teritorijų tipiniu apsaugos reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“.

7. Įgyvendinant Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas ir regioninio parko planavimo dokumentų sprendinius, regioniniame parke skatinama:

7.1. veikla, išsauganti biologinę įvairovę ir išryškinanti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamąsias kultūros vertybes, saugomų rūšių apsaugos ir atkūrimo priemonių įgyvendinimas:

7.1.1. gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimas ieškant efektyvesnių jų išsaugojimo ir naudojimo būdų, naujų vertingų objektų paieška ir įteisinimas, konkrečių apsaugos, atkūrimo ir tvarkymo priemonių įgyvendinimas;

7.1.2. gamtotvarkos ir genetinių miško medžių išteklių išsaugojimo priemonių įgyvendinimas, ūkininkavimo būdai, palaikantys palankią buveinių, saugomų rūšių ir miško medžių populiacijų apsaugos būklę;

7.1.3. Dzūkijos (Dainavos) etnografiniam regionui būdingų sodybų statyba, pagrįsta šiam etnografiniam regionui taikomais architektūros ir sodybų planavimo reikalavimais;

7.1.4. miškų ekosistemų apsaugos funkcijų stiprinimas gausinant biologinę įvairovę, veisiant ir formuojant mišrius ir įvairaus amžiaus medynus. Konservacinės ir ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonose plyno miško kirtimo biržėse atkuriant mišką prioritetas teikiamas miško želimui;

7.2. veikla, palaikanti arba atkurianti tradicinius gamtinės ar kultūrinės aplinkos elementus:

7.2.1. pažeistų ekosistemų atkūrimas formuojant želdynus, atkuriant natūralų hidrologinį režimą, kraštovaizdžio struktūrą formuojančius elementus ir kraštovaizdžio estetinę vertę;

7.2.2. miško įveisimas vadovaujantis Miškų įstatymu, žemės ūkio ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka;

7.2.3. agrarinės aplinkosaugos priemonių, susijusių su Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų ir vandens telkinių apsauga, įgyvendinimas, tradicinio neintensyvaus ir ekologinio ūkininkavimo plėtojimas;

7.2.4. invazinių rūšių plitimo prevencija arba esamų židinių naikinimas;

7.3. Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono kultūros, tradicinės kaimo gyvensenos puoselėjimas, tradicinių amatų propagavimas. Skatinama esamas sodybas pritaikyti kaimo turizmo paslaugoms teikti, puoselėjant ir skleidžiant etnografinio regiono architektūros tradicijas;

7.4. pažintinio turizmo plėtra prioritetą teikiant gamtiniam ir kultūriniam turizmui; gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos propagavimas siekiant vertybių apsauga sudominti gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių savininkus, valdytojus ir naudotojus;

7.5. teritorijos pritaikymas rekreacijai, lankyti pagal regioninio parko planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planų) sprendinius, atsižvelgiant į kraštovaizdžio, biologinės įvairovės ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo reikalavimus;

7.6. saugomo kultūrinio kraštovaizdžio ypatybių išryškinimo darbai – želdinių ir menkaverčių statinių, užstojančių kultūros paveldo objektus ar kultūros paveldo vietovių vertingąsias savybes, šalinimo darbai.

8. Pastatai regioniniame parke projektuojami, statomi, rekonstruojami ir (ar) kapitališkai remontuojami, teritorijų planavimo ir kiti dokumentai rengiami atsižvelgiant į Dzūkijos (Dainavos) etnografiniam regionui būdingos statybos, architektūros ir sodybų planavimo tradicijas, siekiant:

8.1. išsaugoti išlikusią (susiformavusią iki 1939 m.) būdingą planinę-erdvinę struktūrą;

8.2. išlaikyti Dzūkijos (Dainavos) etnografiniam regionui būdingus sodybų bruožus ir architektūrą: planinę struktūrą, pastatų formas, dydį (tūrį), statybos produktus, spalvas.

9. Sodybų ir ūkininkų sodybų pastatai projektuojami, statomi ir rekonstruojami vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatyme, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, Ūkininko ūkio įstatyme ir Nuostatuose nustatytais Dzūkijos (Dainavos) etnografiniam regionui būdingos architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstais reikalavimais.

10. Pastatai sodyboje statomi kompaktiškai, formuojant uždaro užstatymo sodybą. Išdėstant pastatus atsižvelgiama į susiformavusią kaimo ar vietovės struktūrą (valakinę, vienkiemį, kupetinę ar kitą vietovei būdingą struktūrą). Sodybos ir ūkininkų sodybos su kaimo turizmo pastatais planuojamos vadovaujantis šiais reikalavimais:

10.1. Kai žemės sklypo plotas yra iki 0,5 ha, bendras sodybos pastatais užstatomas žemės plotas turi atitikti statybos techninio reglamento, nustatančio reikalavimus vieno ar dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatams, tvirtinamo aplinkos ministro, reikalavimus, bet negali viršyti

500 m². Rekonstruojant didesnio kaip 500 m² bendro užstatymo ploto sodybų pastatus, neleidžiama didinti esamo pastatais užstatyto žemės ploto.

10.2. Kai žemės sklypo plotas didesnis kaip 0,5 ha, sodybos pastatais ir ūkininkų sodybos su kaimo turizmo pastatais užstatomas žemės plotas – iki 600 m².

11. Dvarų (palivarkų) sodybos atstatomos pagal išlikusius archyvinčius dokumentus: vietovės planus, pastatų ir inžinerinių statinių projektus (brėžinius), matavimų bylas, kitus dokumentus, pagal kuriuos atkuriamas buvęs pastatų vaizdas (fasadai, medžiagos, konstrukcijos). Šiais atvejais Nuostatų 10, 12 punktų ir 18.1 papunkčio reikalavimai netaikomi.

12. Sodybos pastatai projektuojami, statomi, rekonstruojami ir (ar) kapitališkai remontuojami vadovaujantis šiais reikalavimais, išskyrus atvejus, kai regioninio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) nustatyta kitaip:

12.1. Kapitališkai remontuojant pastatus taikomi Nuostatų 12.5–12.8 papunkčiuose nustatyti reikalavimai.

12.2. Statomi tik nesublokuoti gyvenamieji namai; gyvenamieji namai neblokuojami su ūkio pastatais, garažais.

12.3. Gyvenamuoju namu užstatomas žemės plotas – iki 150 m². Gyvenamasis namas – stačiakampio plano. Didžiausias gyvenamojo namo aukštis – 8 m (aukštis skaičiuojamas nuo visų pastato projektinių kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško). Stogai – simetriški, dvišlaičiai, 42–45° nuolydžio, su karnizu. Sodybų gyvenamųjų namų langų rėmai skaidomi (arba vizualiai skaidomi) į dvi, keturias, šešias ar daugiau dalių.

12.4. Sodybos ūkio pastatai – vieno aukšto. Stogai – simetriški, dvišlaičiai, su karnizu. Tvarto, daržinės aukštis – iki 9 m, kiti sodybos ūkio pastatai – ne aukštesni kaip 5 m (aukštis skaičiuojamas nuo visų pastato projektinių kampų žemės paviršių altitudžių aritmetinio vidurkio iki stogo kraigo aukščiausio taško). Pastatų planas – ištęstas stačiakampis. Statomų sodybos ūkio pastatų dydis, proporcijos ir fasadų architektūriniai sprendiniai turi atitikti jų paskirtį.

12.5. Sodybos pastatų stogai dengiami viena iš šių dangų – malksnomis, šiaudais, nendrėmis, keraminėmis čerpėmis, kita vizualiai panašia danga, beasbesčiu šiferiu. Lauko rūšiai gali būti apželdinami žole.

12.6. Sodybos pastatų stogų spalva – tamsiai ruda, pilka, žalia. Visų remontuojamų, rekonstruojamų ar statomų sodybos pastatų stogai dengiami vienodos spalvos ir tekstūros statybos produktais, išlaikant Nuostatų 12.3 papunktyje nurodytą stogo nuolydį.

12.7. Sodybos pastatų fasadų apdailai naudojamos šios medžiagos: mediena, akmuo, molis, plytos, laikantis tradicinių medžiagos apdirbimo technologijų (pjauti, tašyti, netekinti rąstai; apdailos lentos) ir naudojimo būdų. Karkasinių ir iš silikatinių plytų ar blokelių statomų pastatų išorinės sienos apkalamos lentomis, medinėmis dailylentėmis arba tinkuojamos. Stogo dangai ir sienų apdailai naudojamos skirtingos statybinės medžiagos, pastatų fasadų apdailai – įvairios statybinės medžiagos, išskyrus plastikines.

12.8. Sodybos pastatų fasado sienos dažomos šiomis spalvomis: geltona, ruda, žalia. Langų rėmai, langinės, medžio raižiniai dažomi balta spalva.

12.9. Dieveniškių miestelio dalyje, nepatenkančioje į kultūrinį draustinį, esančiose namų valdose statinių statybai Nuostatų 12 punktas netaikomas. Jose vadovujamasi bendrųjų statybą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, išlaikant iki 1939 m. susiformavusią miestelio tūrinę erdvinę struktūrą, jo savitumą: miestelio pastatams būdingą aukštingumą, šlaitinius stogus, fasadams naudotas medžiagas. Dieveniškių miestelio dalyje, patenkančioje į kultūrinį draustinį,

taikomi Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai.

13. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose Nuostatų 10 ir 12 punktų reikalavimai taikomi, jei neprieštaraujama Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme įtvirtintiems paveldosaugos reikalavimams.

14. Rekreaciniai pastatai statomi rekreacinio ir kito (gyvenamosios paskirties) funkcinio prioriteto zonose.

15. Atokvėpio vietose, poilsiavietėse ir stovyklavietėse statomos pavėsinės žmonėms ir (ar) daiktams pridengti nuo kritulių ir saulės įrengiamos be patalpų ir palėpės. Pavėsinės gali būti statomos su stogu ant stulpų arba su ne daugiau kaip dviem išorinėmis sienomis. Pavėsinių spalva – natūrali medžio arba tamsaus atspalvio ruda, pilka, žalia.

16. Stoginės, skirtos laisvai laikomų žolėdžių gyvūnų, įregistruotų Ūkinių gyvūnų registre, prieglobsčiui nuo kritulių ir vėjo, ne sodybose žemės ūkio paskirties žemėje statomos, jų vieta parenkama laikantis Saugomų teritorijų įstatyme nustatytų apribojimų ir Nuostatų 17 punkte nustatytų reikalavimų. Stoginės vieta raštu derinama su Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija (toliau – direkcija) Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus.

17. Stoginės statomos vadovaujantis šiais reikalavimais:

17.1. Stoginė – stačiakampio plano (pločio ir ilgio santykis – 1:2–3). Stogai – dvišlaičiai.

17.2. Stoginės dengiamos beasbesčiu šiferiu, neblizgia skarda; gali būti dengiamos tradicinėmis dangomis: malksnomis, skiedromis, nendrėmis, šiaudais.

17.3. Stoginių statybos ir apdailos medžiaga – mediena, apdirbta tradicinėmis medžio apdirbimo technologijomis (pjauti, tašyti, netekinti rąstai; tipinių formų apdailos lentos). Stoginių spalva – tamsių atspalvių (ruda, pilka, žalia, juoda) arba natūrali medžio.

18. Tvorų, inžinerinių statinių ir įrenginių pastatymas ir (ar) įrengimas turi atitikti šiuos reikalavimus:

18.1. Sodyba aptveriami ne aukštesnėmis kaip 1,5 m (išskyrus Nuostatų 29 punkto nuostatas) perregimomis ažūrinėmis tvoromis (virbų, tašelių, karčių) be cokelių. Regioninio parko kito (gyvenamosios paskirties) funkcinio prioriteto zonose esančioms sodyboms aptverti šio Nuostatų papunkčio ir Nuostatų 29 punkto nuostatos netaikomos.

18.2. Lieptus leidžiama įrengti Poškonių tvenkinyje prie sodybų ir regioninio parko urbanizuojamos rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zonose. Su sodyba besiribojančiame Poškonių tvenkinyje leidžiama įrengti vieną iki 5 m ilgio nuo vandens telkinio kranto, iki 1 m pločio ir iki 0,5 m virš vandens telkinio paviršiaus iškilusį medinį lieptą. Urbanizuojamose rekreacinėse teritorijose liepto matmenys nustatomi statinio projekto sprendiniuose.

18.3. Inžineriniai statiniai projektuojami, statomi ir (ar) tiesiami, rekonstruojami ar remontuojami nekeičiant kraštovaizdžio estetinės vertės. Rekonstruojant ne aukštesnės kaip 110 kV įtampos elektros perdavimo linijas, jas tiesiti rekomenduojama požeminiais kabeliais.

18.4. Saulės šviesos energijos elektrinės ir saulės šilumos energijos kolektorius leidžiama įrengti ant pastatų stogų ir (ar) fasadų.

18.5. Saulės šviesos energijos elektrinės leidžiama statyti sodybų žemės sklypuose, esamų fermų, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijose (gamybos, remonto ir pramonės įmonių ar dirbtuvių, sandėlių statiniams skirtuose žemės sklypuose). Jų pastatymo vietos Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus turi būti suderintos su direkcija. Direkcija sprendimą suderinti saulės

šviesos energijos elektrinės pastatymo vietą priima įvertinusi ir nustačiusi, kad elektrinės nebus matomos nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų) ar apžvalgos aikštelių (regyklų), nepakenks saugomoms gamtos ir kraštovaizdžio vertybėms.

19. Projektuojant didesnes kaip 500 m² automobilių stovėjimo aikšteles, numatomos želdinių juostos, skaidančios aikštelę ne didesnėmis kaip 500 m² dalimis, išsaugomi želdiniai.

20. Išorinė reklama regioniniame parke įrengiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymu ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu. Užrašai informaciniuose skyduose, stenduose rašomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu. Išorinė reklama kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose įrengiama vadovaujantis kultūros ministro nustatytais Reklamos kultūros paveldo objektuose, jų teritorijose ir apsaugos zonose įrengimo taisyklėmis.

21. Kultūros ir gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų buferinės apsaugos zonose neleidžiama įveisti miško.

22. Kultūros, sporto ir kitokius renginius (išskyrus urbanizuotas teritorijas ir sodybas), kai planuojama daugiau kaip 100 dalyvių, regioniniame parke galima organizuoti tik suderinus renginio vietą su direkcija. Urbanizuotose teritorijose šis reikalavimas taikomas tik masiniams komerciniams renginiams. Renginio vieta raštu derinama su direkcija Taisyklėse nustatyta tvarka per nustatytus terminus. Direkcija sprendimą suderinti planuojamo kultūros, sporto ir kitokio renginio vietą priima įvertinusi ir nustačiusi, kad planuojamas renginys nepakenks gamtos ir kultūros vertybėms.

23. Regioniniame parke palapinės statomos ir laužai kuriami tik įrengtose, informaciniais ženklais pažymėtose vietose.

24. Laukinių gyvūnų jauniklių vedimo laikotarpiu (balandžio–birželio mėnesiais) gyvūnai augintiniai vedžiojami tik su pavadėliu (išskyrus urbanizuotas teritorijas).

IV SKYRIUS

APSAUGOS, ETNOGRAFINIO REGIONO ARCHITEKTŪROS IR SODYBŲ PLANAVIMO TRADICIJOMIS PAGRĮSTI REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO KONSERVACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

25. Draustiniuose, paveldo objektų teritorijose ir gamtos paveldo objektų buferinės apsaugos zonose neleidžiama didinti esamų rekreacinių pastatų tūrio ir rekreaciniais pastatais užstatyto žemės ploto, statyti naujų rekreacinių pastatų, naujų ūkininko sodybų su kitos paskirties (fermų, ūkio ir (ar) šiltnamių) pastatais, žemės ūkio verslo kompleksų.

26. Kraštovaizdžio draustiniuose esančių sodybų gyvenamųjų namų fasaduose, esančiuose vidinio kiemo pusėje, nematomoje nuo gatvės, kelio, leidžiama projektuoti ir įrengti vitrinius langus. Sodybos ūkio pastatuose tokius langus įrengti draudžiama.

27. Draustiniuose leidžiama įrengti saulės šviesos energijos elektrines ir saulės šilumos energijos kolektorius ant pastatų stogų ir (ar) fasadų.

28. Draustiniuose leidžiama statyti saulės šviesos energijos elektrines tik sodybų žemės sklypuose ant žemės statant iki 10 kW galingumo elektrines. Jų pastatymo vietos Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus turi būti suderintos su direkcija. Direkcija sprendimą suderinti saulės šviesos energijos elektrinės pastatymo vietą priima įvertinusi ir nustačiusi, kad elektrinės nebus matomos nuo gamtos ir kultūros paveldo objektų (kompleksų) ar apžvalgos aikštelių (regyklų), nepakenks saugomoms gamtos ir kraštovaizdžio vertybėms.

29. Etnokultūriniuose draustiniuose sodybos gali būti aptveriamos ne aukštesnėmis kaip 1,2 m perregimomis ažūrinėmis medinėmis tvoromis (virbų, tašelių, karčių) be cokolių; draudžiama namų valdą aptverti metalinėmis ir (ar) metalinių konstrukcijų tvoromis.

30. Projektuojant, rekonstruojant ir (ar) kapitališkai remontuojant Dieveniškių urbanistiniame draustinyje esančius gyvenamuosius ir visuomeninius pastatus, naudojamos Nuostatų 12 punkte išvardytos statybinės ir apdailos medžiagos, spalvos, nekeičiami pastatų fasadai.

31. Atstatant, restauruojant sodybas, išsaugomi autentiški langų, langinių, durų, verandų (gonkų) langų apkalimo, vainiko sukirtimo, apvadų medinės architektūros puošybos elementai. Jei nėra galimybių išsaugoti medinės architektūros puošybos elementų ir jų toliau funkcionaliai naudoti, naudojamos kopijos ir (ar) imitacijos.

32. Rengiamuose etnografiniu požiūriu vertingų kaimų, išlaikiusių senąją planinę struktūrą ir (ar) architektūrą, detaliuose planuose ir kituose teritorijų planavimo dokumentuose nekeičiama susiklosčiusi šių kaimų planinė-erdvinė struktūra, numatomi būdai vertingiems gamtos ir (ar) kultūros elementams išryškinti ir atkurti.

33. Bepiločiais orlaiviais (dronais), oro balionais ir parasparniais skraidyti virš draustinių (išskyrus erdvę virš urbanizuotų teritorijų ir sodybų) galima Taisyklėse nustatyta tvarka ir per nustatytus terminus gavus direkcijos pritarimą, išskyrus ekstremaliųjų įvykių padarinių likvidavimo, krašto apsaugos, paieškos ir gelbėjimo, valstybės sienos apsaugos, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, viešosios tvarkos palaikymo ir kitus teisės aktuose nurodytus atvejus. Direkcija sprendimą pritarti priima įvertinusi ir nustačiusi, kad planuojama veikla nesunaikins, nesužalos ir (ar) netrikdys draustiniuose saugomų rūšių gyvūnų.

V SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO REKREACINIO FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

34. Tvarkant regioninio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonas, didinama kraštovaizdžio estetinė vertė, gerinamos vietovės eksponavimo galimybės, formuojami nauji ar pertvarkomi želdiniai, įgyvendinamos reginių formavimo, medynų atsparumo rekreacinei apkrovai didinimo priemonės, įrengiami paplūdimiai, poilsiui pritaikomos pakrantės. Draudžiama bloginti rekreacinių išteklių kokybę, mažinti kraštovaizdžio estetinę vertę, projektuoti, statyti, įrengti ar plėsti su rekreacija ir apgyvendinimo paslaugų teikimu nesusijusius statinius, išskyrus gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonas.

35. Urbanizuotos rekreacinės aplinkos teritorijose, numatytose regioninio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose), gali būti įrengiami paplūdimiai, statomi lieptai, leidžiama naujų rekreacinių pastatų statyba, nustatant, kad vyraujanti (ne mažiau kaip 80 proc.) rekreacinio pastato ar pastatų komplekso paskirtis – poilsio, sporto arba gydymo.

36. Statant naujus ar rekonstruojant esamus rekreacinius pastatus, rekomenduojama (jeigu pagal Architektūros įstatymą neprivaloma) rengti architektūrinius konkursus geriausiai pastato architektūrinei idėjai išreikšti.

37. Neurbanizuotos rekreacinės aplinkos teritorijose, numatytose regioninio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose), gali būti įrengiamos tik atokvėpio vietos, poilsia vietės, stovyklavietės.

38. Papildiniai su mažaisiais kraštovaizdžio architektūros elementais ir nesudėtingais statiniais ir (ar) įrenginiais, kurių sąrašą nustato aplinkos ministras, įrengiami teritorijų planavimo dokumentuose numatytose vietose.

VI SKYRIUS

APSAUGOS IR TVARKYMO REIKALAVIMAI, TAIKOMI REGIONINIO PARKO EKOLOGINĖS APSAUGOS, ŪKINIO IR KITO (GYVENAMOSIOS PASKIRTIES) FUNKCINIO PRIORITETO ZONOSE

39. Ūkininko sodybų su kitos paskirties (fermų, ūkio ir (ar) šiltnamių) pastatais statyba leidžiama regioninio parko planavimo schemeje (ribų ir tvarkymo planuose) numatytose vietose, esančiose ekologinės apsaugos ir ūkinio funkcinio prioriteto zonose, statinius statant ne didesniame kaip 2 ha plote. Ūkininko sodyboms taikomi šie reikalavimai:

39.1. Ūkininko sodyboje vienu fermos, ūkio pastatu ar šiltnamiu užstatomas didžiausias žemės plotas negali viršyti 600 m². Leidžiamas ūkininko sodybos pastatais užstatomas žemės plotas:

39.1.1. kai žemės ūkio paskirties žemės sklypo plotas yra nuo 0,5 ha iki 3 ha, – iki 600 m²;

39.1.2. kai žemės ūkio paskirties žemės sklypo plotas didesnis kaip 3 ha (iki 10 ha), – iki 800 m²;

39.1.3. kai žemės ūkio paskirties žemės sklypo plotas didesnis kaip 10 ha (iki 50 ha), – iki 1000 m².

39.2. Ūkininko sodybos kitos paskirties pastatus, kurie dėl specifikos ir techninių reikalavimų negali būti statomi išlaikant Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono architektūros tradicijas, rekomenduojama pridengti želdiniais, kad šie pastatai sodybos statinių komplekse vizualiai nedominuotų.

40. Kito (gyvenamosios paskirties) funkcinio prioriteto zonose leidžiama statybų plėtra, numatyta savivaldybės teritorijos ir (ar) jos dalies bendruosiuose planuose ir regioninio parko planavimo schemeje (ribų ir tvarkymo planuose).

VII SKYRIUS

REGIONINIO PARKO VALDYMO, APSAUGOS IR TVARKYMO ORGANIZAVIMAS

41. Regioninio parko valdymą, apsaugą ir tvarkymą pagal kompetenciją organizuoja direkcija.
